

Nuostabiosios KATĖS

Kačių veislės ir kilmė.
Elgesys ir biologija. Laikymas ir priežiūra.

Mokomoji medžiaga

Pradinės mokyklos moksleiviams

Nuostabiosios Katės

Mieli mokytojai,

Daugelis vaikų žavisi katėmis ir tai nestebina. Katės yra pūkuotos, švelnios, žaismingos ir noriai bendrauja su vaikais. Be to, katės yra nepriklausomos ir kartais nori pabūti vienos, o pajutusios grėsmę arba nustebusios dėl netikėto žmogaus elgesio gali būti gana triukšmingos ir išraiškingos.

Vaikai turi daugybę galimybių bendrauti su katėmis – apskaičiuota, kad Europoje gyvena 60 mln. kačių, jos yra kasdienio mūsų šeimos ir gyvenančių kaimynystėje gyvenimo dalis.

Ši knygelė „Nuostabiosios katės“ suprantamai ir įdomiai aiškina vaikams apie kačių kilmę, jų prijuokimą, biologiją, kai kurias veisles, vaidmenį visuomenėje, kačių elgesį ir žmonių elgesį su jomis. Manome, kad vaikai gali daug sužinoti apie gyvūnų elgesį ir jų priežiūrą tyrinėdami kates, kurios yra vieni iš populiariausių ir labiausiai žinomų gyvūnų augintinių.

Knygelę „Nuostabiosios katės“ sukūrė švietimo specialistai ir ji sėkmingai naudojama Vokietijos mokyklose. Mokytojai džiaugiasi galėdami naudoti ją pradinėse klasėse, o vaikai su džiaugsmu studijuoja šią įdomią temą, kuri dabar yra jų kurso dalis.

Šią nemokamą medžiagą galima atsisiųsti iš FEDIAF tinklalapio.

Knygelė taip pat yra „gyvas dokumentas“, todėl, jei turite komentarų, idėjų arba pasiūlymų, kaip pagerinti šios medžiagos naudojimą jūsų pamokų metu, mes su džiaugsmu jus išklausysime.

Linkime jums ir jūsų mokiniams smagių ir sėkmingų pamokų su „Nuostabiosiomis katėmis“.

Pagarbiai

Thomas Meyer,
FEDIAF generalinis sekretorius

Socialiniai individualistai arba „Trys katės nepagaus vienos pelės“ Kelios pastabos dėl mokymo metodo

Mieli mokytojai,

Katės yra nuostabūs gyvūnai augintiniai, nes jų poreikiai ir lūkesčiai sutampa su daugelio žmonių poreikiais. Nepaisant to, mes dažnai susiduriame su sunkumais mėgindami suprasti šiuos sudėtingus gyvūnus, ypač jų motyvus, prieštaravimus ir jų ryškų savitumą. Katės nėra tokios atsiskyrėlės kaip tie gyvūnai, kurie irgi turi ypač jautrias jusles ir visada medžioja vieni. Dėl jų panašumo su laukiniais gyvūnais, katės gyvena labai savarankišką gyvenimą ir tuo pat metu turi labai lanksčius socialinius ryšius su kitomis katėmis ir žmonėmis.

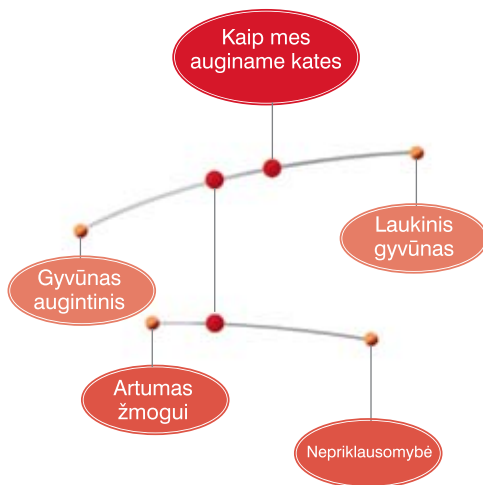
Kačių išskirtinumas – dažnai pasitaikanti tema šioje knygelėje. „Nuostabiosios katės“ perteikia žinias ir informaciją apie kačių priežiūrą, atsižvelgiant į jų veisles. Knygelė taip pat skatina mokinių supratimą apie specialius šių gyvūnų poreikius.

Mes siekiame, kad mokiniai galėtų prižiūrėti kates savarankiškai ir atsakingai, suprasdami jų biologiją, elgesį ir „kalbą“. Mūsų tikslas yra suteikti žinių, kurias naudodami mokiniai galėtų tinkamai elgtis ir bendrauti su katėmis, sutapatintų save su katėmis kaip gyvomis būtybėmis, į kurias reikia žiūrėti rimtai. Siekiant sukurti tinkamus katės ir žmogaus santykius, būtina žinoti, kaip katės elgiasi ir išreiškia save. Vaikai apibūdina savo asmeninę tokių santykių patirtį kaip išskirtinę ir įdomią.

Mes taip pat norime mokytis. Todėl su džiaugsmu lauksime bet kokių komentarų, pasiūlymų arba idėjų, kurios galėtų pagerinti šią mokymo medžiagą, kad kitame leidime galėtume pateikti dar geresnę informaciją jūsų pamokoms.

Jūsų „Nuostabiųjų kačių“ komanda

Šią nemokamą medžiagą anglų kalba galima atsisiųsti iš FEDIAF svetainės www.fediaf.org, o lietuvių kalba - iš BIPA svetainės www.balticpetfood.org.

„Nuostabiosios katės“

Turinys

Naminės katės protėviai	1
Naminės katės kilmė	2
Kačių veislės	3
→Užduotys	3a
Kačių kalba	4
→Užduotys	4a
Šunų ir kačių kalba	5
→Užduotys	5a
Kačių biologija I: Kūnas ir dantys	6
→Užduotys	6a
Kačių biologija II: Kačių jutimai	7
→Užduotys	7a
Kačių gyvenimo etapai	8
Katės įsigijimas	9
Tinkamas elgesys su kate	10
→Užduotys	10a
Katės mokymas	11
→Užduotys	11a
Katės priežiūra ir maitinimas	12
Katės kaina: sveikata ir veterinaras	13
Užduočių atsakymai mokytojams: →Užduotys 3a-11a	14
Testas: „Ar mano katė laiminga?“	15
Testas: „Ką aš žinau apie kates?“ (pradinis)	16
Testas: „Ką aš žinau apie kates?“ (sudėtingas)	17
Užduočių atsakymai mokytojams: „Ką aš žinau apie kates?“	18
Testo „Ką aš žinau apie kates?“ atlikimo pažymėjimas	19
Pasigaminkite katės kaukę	20
Svarbus žodynas apie kates	21
Teisinė informacija	22

Informaciniai lapai:

Informaciniai lapai mokytojams ir mokiniams yra vienodi, juose pateikiama su „Nuostabiosiomis katėmis“ susijusi informacija, kuria remiantis bus atliekamos užduotys.

Užduotys:

Mokiniai per pamokas gali užpildyti užduočių lapą, kurį ras kitoje atitinkamo informacinio lapo pusėje

Mažos ir didelės katės

Kačių šeima yra labai didelė ir susideda iš „mažų kačių“ ir „didelių kačių“. Mažos katės, pavyzdžiui, lūšis, gali murkti įkvėpdamos arba iškvėpdamos orą, bet negali riaumoti. Tuo tarpu didelės katės, pavyzdžiui, liūtai ir tigras, gali riaumoti, bet negali murkti. Mažų kačių akių vyzdžiai ryškioje saulės šviesoje susitraukia į mažą pailgą plyšelį. Didelių kačių akių vyzdžiai prie ryškios šviesos susitraukia į mažą tašelį. Naminė katė priklauso mažų kačių šeimai.

Naminės katės yra paplitusios visame pasaulyje. Kačių kailis gali turėti daugiau nei du šimtus skirtingų spalvų kombinacijų.

Nepaisant to, kad lūšis iš tiesų yra didelė, ji priklauso mažų kačių šeimai, nes gali murkti arba urgzti, bet negali riaumoti.

Tigras yra pati didžiausia katė, jo ilgis nuo nosies iki uodegos galiuko gali siekti du metrus arba daugiau, o svoris – 300 kilogramų.

Liūtai yra vieninteliai kačių šeimos nariai, kurie gyvena grupėse (vadinamose „būriu“). Liūtai patinai turi ilgus karčius, o smėlio spalvos patelės jų neturi.

Aš sužinojau, kad:

yra dvi labai skirtingos kačių grupės: didelės katės ir mažos katės. Mūsų naminė katė priklauso mažų kačių grupei.

Iš kur atsirado naminė katė?

Visos naminės katės, įsikūrusios pas žmones, kilo iš Afrikos laukinės katės, kuri dabar gyvena daugelyje Afrikos ir Vakarų Azijos dalių. Afrikos laukinė katė yra apie 85-100 centimetrų ilgio (matuojant nuo nosies iki uodegos galiuko) ir sveria 4-6 kg – kaip ir daugelis naminių kačių. Jos kailis yra smėlio spalvos, ji turi tamsius dryžius ant uodegos, o jos plaukų galiukai taip pat yra tamsūs. Ši laukinė katė gyvena įvairiose vietose, įskaitant savanas ir žemės ūkiui pritaikytus laukus, bet paprastai vengia vietų su nepaprastomis klimato sąlygomis, pavyzdžiui, atogrąžų miškų.

Nuo laukinės iki naminės katės

Prieš maždaug 9000 metų, kai žmonės pradėjo statyti gyvenvietes ir kaimus Egipte, Irake ir Sirijoje, bei auginti javus ir saugoti grūdus bei kitus ėdalo produktus, netrukus jų sandėlius pradėjo pulti pelės. Katės, žinodamos, kad gyvenvietėse nuolat bus pakankamai pelių, kurias galima medžioti ir ėsti, atkeliavo į gyvenvietes. Senovės Egipte katės buvo garbinamos kaip vaisingumo ir motinystės dievybės. Grūdų pirkliai pasiimdavo kates į laivus, kad jos saugotų grūdus nuo pelių ir žiurkių, taip katės iš Egipto keliavo jūra ir paplito visame pasaulyje.

Aš sužinojau, kad:

visos katės yra kilusios iš Afrikos laukinės katės. Jos iš savo namų Egipte keliavo laivais į visas pasaulio šalis, taip pat atkeliavo ir į mūsų šalį. Daugelis kačių yra prijaukintos ir meilios, bet ir truputį laukinės, kaip ir vienišė Afrikos katė, iš kurios jos kilo.

Ne visos katės yra vienodos

Per tūkstančius metų iš Afrikos laukinės katės kilo daugiau nei 40 skirtingų veislių kačių. Skiriasi jų kailio ilgis, kailio ir akių spalva, dydis ir charakteris. Persų katės kailis yra ilgiausias (15 cm), o Siamo kačių kailis yra tik kelių milimetrų ilgio. Didžiausia katė yra Meino meškėnas, kurio ilgis siekia beveik 100 cm. Pati mažiausia katė, Singapura, yra ne didesnė nei daugelio kačių jaunikliai.

Labiausiai glostymą mėgsta katė, vadinama Skudurine lėle (angl. Ragdoll). Ši kačių veislė tokį pavadinimą gavo todėl, kad jos mėgsta būti nešiojamos kaip lėlės. Labiausiai laukinė kačių veislė yra Savana, kilusi iš kačių veislės Serval (mažos laukinės katės). Žinomiausia veislė yra Britų trumpaplaukė katė, kilusi iš Didžiosios Britanijos. Į ją panaši Kartezianinė katė (pranc. Chartreux), tik jos kilmės vieta – Prancūzija. Kai kurios veislės yra susijusios su religija: kalbama, kad Birmos katė (taip pat vadinama Šventąja Birmos kate) kartą išgelbėjo Dalai Lamos gyvybę. Turų Angoros katė buvo mylimiausia Mohamedo katė ir kurį laiką buvo laikoma ir veisiama Ankaros zoologijos sode. Žodis „Angora“ kilęs iš Turkijos sostinės Ankaros pavadinimo. Katės su garbanotu kailiu vadinamos Reksais. Jų vardai gali kiek skirtis priklausomai nuo kilmės vietos: Vokietijos Reksas, Devono Reksas, Kornvalio Reksas.

Persų katė

Meino meškėnas

Devono Reksas

Skudurinė lėlė

Siamo katė

Savana

Britų trumpaplaukė

Birmos katė

Turų Angora

Naminė katė

Aš sužinojau, kad:

Yra daug skirtingų kačių rūšių. Nors jos visos kilę iš Afrikos laukinės katės, jų išvaizda gali labai skirtis. Jos taip pat turi labai skirtingus charakterius. Kaip ir žmonės, katės gali labai skirtis viena nuo kitos.

1

Ar žinote paveikslėliuose esančių kačių pavadinimus? Prie pavadinimų parašykite raides.

a)

b)

c)

d)

e)

f)

g)

h)

 Skudurinė lėlė Birnos katė Turkijos Angora Savana Meino meškėnas Siamo katė Persų katė Britų trumpaplaukė

2

Surink kačių piešinius, nuotraukas ir paveikslėlius. Iš jų kartu su draugais pagaminkite plakatus ir pakabinkite klasėje.

3

Kuri kačių veislė tau patinka labiausiai? Surask kuo daugiau informacijos apie ją ir užrašyk savo sąsiuvinyje.

4

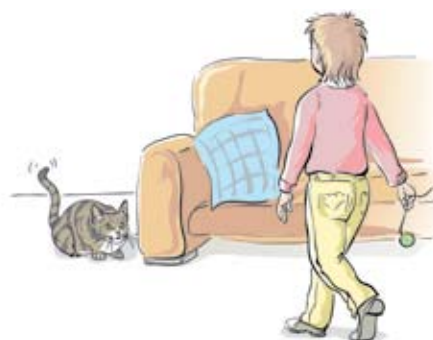
Ar turi katę namuose? Papasakok, kaip ji atrodo, arba atsinešk jos nuotrauką ir parodyk klasės draugams.

Kaip katės „kalba“

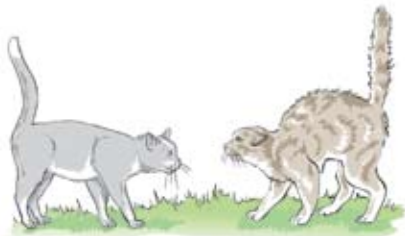
Katės „kalba“ viena su kita naudodamos kūno kalbą ir kvapus, jos retai naudoja garsus. Jei katė nori padaryti įspūdį arba jaučia grėsmę, ji išsipučia, o kai bijo – susitraukia. Jos naudoja uodegą, kad parodytų kitoms katėms, kaip jaučiasi: į viršų pakelta uodega reiškia gerą nuotaiką, į šonus mojuojanti uodega reiškia, kad katė sunerimusi, o jei katė yra pikta arba išgąsdinta – uodega pasišiaušia. Katės nuotaiką galima atspėti pagal jos ausis: jei ausys stačios, katė smalsauja, išgąsdintos katės ausys priglunda, piktos katės ausys pasvyra į šonus.

Ši katė siekia dėmesio. Ji trinasi į berniuko kojas ir palieka ant jų kvapą, kurio žmonės nejaučia. Katės taip pat sieks pagauti jūsų žvilgsnį žiūrėdamos jums tiesiai į akis.

Ši katė yra sunerimusi. Dėl visa ko ji susitraukia. Jos uodegos galiukas mojuoja į šalis, akys plačiai atmerktos, kad pastebėtų visas smulkmenas.

Katė dešinėje puola kitą katę.

Ji stovi pasistiebusi, kailis pasišiaušęs, o nugarą išlenkta. Taip ji atrodo didesnė nei yra iš tikrųjų.

Kai katė yra atsibudusi ir budri, jos snukutis yra gana lygus, ūsai atkišti, akys plačiai atmerktos, o ausys stačios.

Kai katė jaučia grėsmę, jos ausys nusvyra į šalis, akių vyzdžiai išsiplečia, o ūsai priglunda prie snukučio. Jei grėsmė artinsis, katė pradės garsiai purkšti.

Aš sužinojau, kad:

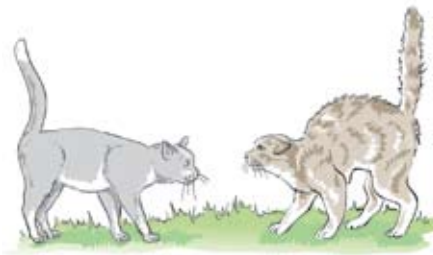
katės paprastai nenaudoja garsų „kalbėdamos“ su mumis arba vienos su kitomis, vietoj to jos naudoja kūno kalbą arba kvapus. Aš turiu išmokti kačių „kalbą“, kad žinočiau, kaip tinkamai elgtis, kai katė „kalba“ su manimi.

1 Kaip katės parodo, ką galvoja? Užrašyk visus žinomus būdus.

2 Kuri katė ką „sako“? Skaičius įrašyk į langelius.

- a) Ko tu nori? Aš labai nerimauju.
- b) Nesiartink, aš stipresnė už tave.
- c) Ei, paglostyk mane!

1

2

3

Šunys ir katės kalba skirtingomis kalbomis

Šunys gyvena su žmonių šeimomis. Jie džiaugiasi žmonių draugija ir nenori būti vieni. Katės yra skirtingos: jos gali savimi pasirūpinti, nepriklauso nuo kitų kačių ir mėgsta bastytis vienos. Šunų ir kačių „kalba“ taip pat yra labai skirtinga. Kai šuo atsigula ant nugaros, tai reiškia: „Aš esu bejėgis, neskriausk manęs“. Jei katė atsigula ant nugaros, ji gali visas letenas ištiesti į viršų: „Saugokis!“ Tai sukelia daug nesusipratimų, kai šuo ir katė pradeda gyventi vienoje šeimoje. Laikui bėgant katės ir šunys išmoksta suprasti vieni kitus, jie netgi gali susidraugauti.

Jei katė murkia, paprastai tai reiškia draugiškumą. Ji nori būti glostoma.

Jei katė pakelia letenėlę, ji grasina panaudoti nagus, todėl geriau palikite ją ramybėje.

Jei katės uodega juda į šonus, ji pasirengusi medžioti. Geriau nesi-painiokite katės kelyje, arba patek-site į jos nagus!

Šuns urzgimas reiškia įspėjimą nesiartinti.

Kai šuo pakelia leteną, jis reikalauja dėmesio, arba nori būti glostomas.

Kai šuo vizgina uodegą, jis yra linksmas ir nori žaisti.

Aš sužinojau, kad:

katės ir šunys yra labai skirtingi gyvūnai. Jie turi skirtingas „kalbas“, todėl tie patys kūno judesiai gali turėti skirtingą reikšmę. Aš turiu išmokti atpažinti skirtumus, kad žinočiau kaip elgtis.

1

Papasakok, kas vyksta paveikslėliuose ir parašyk, kaip kiekvienoje situacijoje turėtum elgtis. Tau padės šie žodžiai:

Judina uodegą/vizgina uodegą, pakelia leteną, urzgia, glostyk (neglostyk), nejudėk, palik ramybėje, žaisk

a

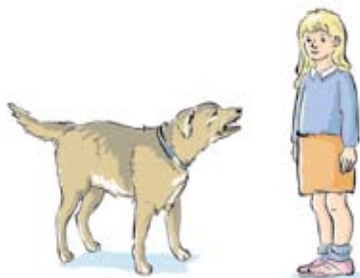
b

c

d

Katės kūnas

Visos katės yra mėsėdės ir medžiodamos jos puikiai valdo savo kūną. Katės yra grakščios, raumeningos ir turi ilgas kojas. Jų nugara yra labai lanksti. Jų stiprūs dantys skirti pagriebti, laikyti ir galiausiai nužudyti savo auką, kad galėtų išgyventi gamtoje. Kai katė nori tyliai sėlinti arba medžioti, ji įtraukia nagus, o kai kopia aukštyn, arba gauda savo auką, ji vėl juos išleidžia.

Ūsai

Katės ant snukučio turi specialius plaukus, vadinamus ūsais. Jos turi panašius „ūsus“ ir virš akių. Katės naktį šiuos ūsus naudoja kliūtims atpažinti, taip pat jais gali jausti temperatūrą.

Dantys

Katės turi 30 dantų, 16 viršutinių ir 14 apatinių. 4 iš šių dantų vadinami iltiniais, kaip ir šunų dantys. Šie dantys (iltys) yra aštriausi ir ilgiausi. Katės taip pat turi krūminius dantis, bei specialius dantis mėsai plėšyti.

Kailis

Katės kailis dengia visą jos kūną, išskyrus nosį ir pėdas. Jos kailis turi du sluoksnius: apatinį, su tankiais ir trumpais plaukais ir viršutinį, su ilgesniais plaukais, kurie rodo katės kailio spalvą.

Letenėlės

Katės letenėlių apatinė dalis, kuria jos liečia žemę kai vaikšto ir bėgioja, atitinka mūsų pirštus. Jos vaikšto liedsdamos žemę vien pirštais. Katė ant priekinių letenų turi penkis nagus, ant užpakalinių – keturis.

Aš sužinojau, kad:

katės yra mėsėdės ir turi labai aštrius dantis ir nagus, bet jos gali būti ir labai švelnios. Vis dėlto, žaidžiant su kate reikia būti atsargiems, kad ji neįkąstų arba neįdrėkštų.

1

Įrašyk šiuos žodžius toliau esančiame tekste:

ūsai, nagai, iltys, nosis, dantys plėšymui, pėdos

Visos katės yra mėsėdės, jų kūnai puikiai pritaikyti jų gyvenimo būdui.

Tvirti katės dantys padeda pagriebti, laikyti ir nužudyti auką, kad pačios galėtų išgyventi laukinėje gamtoje. Patys aštriausi katės dantys vadinami a) _____ .
Katės taip pat turi krūminius dantis, tarp kurių yra ir b) _____ .

Katės turi specialius tankius plaukus ant snukučių, kurie padeda jausti kliūtis tamsoje ir nustatyti temperatūrą. Šie plaukai vadinami c) _____ .

Katės turi d) _____ , kuriuos išleidžia tik tada, kai jie reikalingi. Katės juos išleidžia, kai nori sugauti grobį arba, kai galanda juos į medį.

Beveik visas katės kūnas padengtas kailiu. Vienintelės vietos, nepadengtos kailiu yra e) _____ ir f) _____ .

2

Katės turi kelis išskirtinius požymius. Pasirink vieną iš šių paveikslėlių ir papasakok apie jame matomus požymius.

a)

b)

c)

d)

Aštrios juslės

Katės yra savarankiški gyvūnai, kurios gali išgyventi laukinėje gamtoje medžiodamos mažus gyvūnus bet kuriuo dienos ar nakties metu. Todėl katė gali matyti ir prieblandoje, ir ryškioje dienos šviesoje, o jos ausys girdi tylų pelės cypimą, kurio žmogus negali išgirsti.

Ausys

Katės turi dideles piltuvėlio formos ausis, kurios gali judėti nepriklausomai viena nuo kitos. Skirtingai nei mes, jos nepasuka galvos, kad geriau girdėtų. Katės klausia yra tokia gera, kad ji girdi žole bėgančią pelę ir net ką tik gimusius kačiukus, kurie ją kviečia ultragarsu.

Akys

Naktį katės akių vyzdžiai išsiplečia. Kai vyzdžiai yra dideli ir apvalūs, mėnulio šviesa lengvai pasiekia specialų regos sluoksnį, esantį už katės akies obuolio. Šį sluoksnį pasiekusi šviesa sufokusuojama, kad katė galėtų viską matyti kur kas aiškiau nei mes.

Nosis

Katei nereikia naudoti savo uoslės medžiojant. Tačiau katė užuodžia kitų kačių paliktas „kvapo žinutes“, pagal šią informaciją katė gali atskirti, ar tai yra patinas, ar patelė ir, ar jie pasirengę poruotis.

Taip matai tu:

Taip mato katė:

Aš sužinojau, kad:

katės turi labai geras ir labai jautrias jusles. Pavyzdžiui, mano katė girdi geriau nei aš. Aš turėčiau neklausyti garsios muzikos, kai ji yra šalia.

1

Kurie iš toliau esančių atsakymų yra teisingi? Pažymėkite langelį. (Kai kuriais atvejais abu atsakymai yra teisingi).

a

Kurie iš dviejų jutimų yra ypač svarbūs katei, kai ji medžioja?

- Akys ir ausys yra ypač svarbūs medžiojant.
- Nosis ir akys yra ypač svarbūs medžiojant.

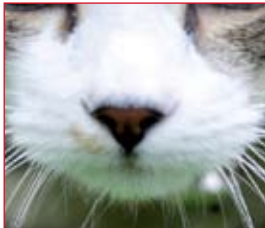
b

Kuo ypatingos katės ausys?

- Katė gali pajudinti kiekvieną ausį atskirai.
- Jei katė nori gerai girdėti, ji turi pasukti galvą.

c

Kam katė naudoja savo nosį?

- Katė nosį naudoja medžiodama.
- Katė nosį naudoja norėdama suprasti kitų kačių paliktus kvapus.

d

Kas atsitinka katės vyzdžiams tamsoje?

- Katės vyzdžiai susitraukia.
- Katės vyzdžiai išsiplečia.

e

Ką katė gali suprasti iš kitos katės kvapo?

- Ar katė pasirengusi poruotis.
- Ar tai yra patelė, ar patinas.

f

Kuo skiriasi katės ir žmonių klausa?

- Katės klausa yra jautresnė ir geresnė nei žmogaus.
- Žmogaus klausa yra jautresnė ir geresnė nei katės.

Nuo kačiuko iki suaugusios katės

Katės yra žinduoliai: jos veda kačiukus, kurie maitinasi mamos pienu ir auga dėl jame esančių maistingų medžiagų. Kačiukai paprastai gimsta šiltuoju metų laiku, nes katės poruojasi pavasarį arba vasarą. Tačiau, gyvendamos žmonių namuose, katės gali būti pasirengusios poruotis bet kuriuo metų laiku, todėl, jei nenorite kačiukų, geriausiai yra jas kastruoti. Kačiukai gimsta praėjus maždaug dviem mėnesiams po poravimosi. Nors jie dar negali matyti ir neturi dantų, jie jaučia prisilietimą ir temperatūrą savo nosimi, todėl gali lengvai surasti mamos spenelius. Katės paprastai turi keturis-šešis kačiukus, kuriuos žindo penkias-šešias savaites. Katė turi aštuonis spenelius, kad galėtų pamaitinti ir išauginti iki aštuonių kačiukų vienu metu. Pirmasis katės pienas taip pat turi specialių antikūnų, kurie apsaugo kačiukus nuo ligų.

Pirmosios gyvenimo savaitės

Per pirmąsias keturias gyvenimo savaites kačiukai vystosi neįtikėtinai sparčiai. Pirmąsias dešimt dienų jie būna akli ir nemoka drebėti, todėl svarbu juos laikyti šiltai ir saugiai kartu su jų mama. Praėjus dešimčiai dienų kačiukai atsimerkia, pradeda girdėti, purkšti ir miaukti. Praėjus dviem savaitėm jie šliaužioja dar gana netvirtai, nes jų kojos nėra pakankamai tvirtos, kad išlaikytų svorį. Po trijų savaitių jie jau mėgina paragauti tiršto ėdalo. Po keturių savaitių kačiukai yra pasirengę žaisti ir išmėginti savo įgimtus įgūdžius ir instinktus.

Katė tampa jūsų šeimos dalimi

Kačiukai paprastai apsigyvena žmonių šeimoje sulaukę dvylikos savaitių. Žaisdami su broliais ir seserimis jie išmoksta persekioti ir pulti grobj, apsiginti ir bėgti nuo pavojaus. Jei kačiukai augo su žmonėmis nuo pat gimimo, jie bus draugiški ir leisis glostomi.

Savarankiška katė

Sulaukusios vienerių metų katės yra kaip suaugę žmonės. Jos yra savarankiškos, bet neprieštaraus, jei jomis rūpinsitės ir lepinsite! Kadangi katės jau yra įgijusios daug patirties, jos žino, kaip išvengti nesusipratimų su šunimis ir kas joms yra naudinga, pavyzdžiui, žino, kad nuo priešų galima slėptis medyje. Jos puikiai jaučiasi gyvendamos namuose su žmonėmis.

Aš sužinojau, kad:

katės, kaip ir aš, turi išmokti daugelio dalykų. Iš pradžių joms reikia daug dėmesio ir priežiūros, bet jos suauga greičiau nei aš ir gali pasirūpinti savimi net ir būdamos labai jaunos.

Kokia katė man labiausiai tinka?

Katę galite įsigyti daugybe būdų. Kartais kaimyno katė atsiveda kačiukų, kartais juos galima rasti vietiniuose ūkiuose ar tvartuose. Dažnai pamatysite skelbimus laikraščiuose arba internete apie parduodamus kačiukus, taip pat gyvūnų prieglaudose yra daugybė kačiukų, kurie laukia gerų šeiminių. Jei norite veislinės katės, turėtumėte ją pirkti tik registruotuose veislynuose.

Veislinis kačiukas

Veislinį kačiuką galite įsigyti iš veisėjų, kurie užsiima jūsų ieškomų kačių veisimu. Veisėjas pasirūpina ką tik gimusiais kačiukais, juos paskiepija nuo dažniausiai pasitaikančių ligų, užtikrina, kad jie neturėtų kirminų ar blusų. Veislinės katės dažnai yra labai meilios nuo pat gimimo.

Laukinis kačiukas

Laukinių kačių kačiukai paprastai nėra prijaukinti ir gali būti gana baikštūs. Kai kuriuos gali tekti nugabenti pas veterinarą ir paprašyti reikiamų skiepų ir vaistų nuo kirminų ir blusų. Laikui bėgant šie kačiukai įpras prie gyvenimo su šeima, bet jie dažnai prašysis leidžiami į lauką.

Kačiukas iš prieglaudos

Pavasarij ir rudenį daugybė niekam nereikalingų kačiukų atsiduria gyvūnų prieglaudose, kur pasirūpinama jų sveikata ir suteikiamas reikalingas dėmesys. Katės paprastai bus įpratusios gyventi namuose ir mielai bendraus su žmonėmis.

Katė namuose

Katės yra smalsūs padarai, kurie nori viską apžiūrėti ir visur patekti. Gyvendamos namuose, jos patikrina visus kampelius, užšoka ant lentynų arba spintelių ir kopija užuolaidomis. Mes turime saugoti, kad jos nesudaužytų daiktų ir užtikrinti kačių saugumą, todėl reikia patikrinti, ar lentynose nėra tarpų, pro kuriuos katė galėtų iškristi, ar uždarytos indaplovės ir skalbimo mašinos durelės, ar katė negali pasiekti nuodingų augalų. Taip pat neleiskite katei patekti į spintelę, kurioje laikomos valymo priemonės. Išeidami iš namų turime patikrinti, ar uždaryti atverčiami langai, kad katė juose neįstrigtų.

Aš sužinojau, kad:

privalau prisiminti, kad laukinė katė arba katė iš prieglaudos gali elgtis skirtingai nei veislinė katė, todėl turiu pagalvoti, kokia katė geriausiai tinka mano šeimai. Namuose turiu pasirūpinti, kad katė nesusižeistų.

Ką daryti, kad katė būtų laiminga

Kai tik katę parsinešite į namus, ji gali pasiilgti savo mamos, brolių ir seserų, bei žmonių, kurie ja rūpinosi. Ji gali jaustis labai vieniša ir mėginti susidraugauti su visais, kurie gyvena su ja namuose. Katė nori saugumo, jai reikia, kad kažkas ją glostyty ir su ja žaistų. Jai taip pat reikalinga kraiko dėžė, kuri privalo visuomet būti švari, bei nagų draskyklė, kad katė galėtų žaisti ir galėsti nagus. Visoms katėms būtinas šviežio, švaraus vandens indelis ir specialus kačių édalas, o kai kurias kates reikia šukuoti. Be to, jei jūsų namuose yra katė, turite laikytis higienos, kad išvengtumėte susirgimų, todėl pažaidę su kate visuomet nusiplaukite rankas, ypač prieš valgį ar valgio metu.

Katei tu atrodai kaip milžinas, todėl, kad jos neišgąsdintum žaisdamas, pasilenk arba atsiklaupk ant grindų. Tada būsi panašaus ūgio kaip ir katė, ir ji jausis saugi žaisdama su tavimi.

Niekada nekelk katės už pakarpos, tai gali daryti tik mama katė savo kačiukams, o suaugusiai katei tai sukels skausmą. Katę kelkite taip: viena ranka laikykite katės krūtinę po priekinėmis kojomis, o kita – prilaikykite jos pasturgalį.

Katės yra labai smalsios ir nori sužinoti, kas vyksta lauke. Leiskite katei užšokti ant palangės kada tik ji nori ir pasirūpinkite, kad ji turėtų pakankamai vietos sėdėti.

Katės nori būti šalia tavęs net ir tada, kai į jas nekreipi dėmesio. Jos miega daugiau nei mes, todėl kartais ji norės pamiegoti šalia tavęs. Kai katė miega, stenkis jos netrukdyti, pavyzdžiui, neklausyk garsios muzikos.

Kraiko dėžė visuomet privalo būti švari ir laikoma ramioje vietoje, kur katei niekas netrukdytų ja pasinaudoti. Nepamirškite, kad patalpos, kurioje laikoma dėžė, durys privalo visuomet būti atviros.

Netrukdykite katei miegoti. Jei ją pažadinsite, ji gali išsigąsti.

Aš sužinojau, kad:

katei reikia daugybės dalykų: jai būtinas ne tik édalas ir priežiūra, tačiau ji nori ir žaisti arba paprasčiausiai miegoti. Aš privalau sužinoti kaip elgtis įvairiose situacijose, kad katė jaustųsi saugiai ir patogiai mano namuose.

1

Kas čia yra negerai? Kaip gali tai pataisyti? Užrašyk savo atsakymus, o šie žodžiai palengvins tavo užduotį:

garsi muzika, ramybė, kėlimas už pakarpos, žaisti, kraiko dėžutė, palangė

a

Neteisinga:

Teisinga:

b

Neteisinga:

Teisinga:

c

Neteisinga:

Teisinga:

d

Neteisinga:

Teisinga:

e

Neteisinga:

f

Neteisinga:

Teisinga:

Katės taip pat mokosi

Vos tik naujagimiai kačiukai atmerkia akis, jie pradeda mokytis stebėdami ir mėgdžiodami mamą. Jie mato, kaip mama prausiasi ir mėgina praustis patys arba galanda nagučius tuo pat metu kaip ir ji. Jie išmoksta daug dalykų nuolat juos kartodami, pavyzdžiui, kaip saugiai ir tiksliai nušokti, kaip išlaikyti pusiausvyrą ant siauro vamzdžio, arba kaip saugiai nusileisti krentant. Katės taip pat mokosi iš žmonių: jos greitai išmoksta savo vardą ir ateina, jei yra kviečiamos. Jos taip pat sužino, kas joms leidžiama daryti, stebėdamos jūsų reakciją

Ko katės išmoksta iš savo mamos

Mama katė išmoko savo kačiukus, kaip švariai nusiprausti ir kaip galėti nagus. Ji taip pat jiems parodo, kaip pagauti ir suėsti pelę. Ji parodo, kurie gyvūnai yra pavojingi (pavyzdžiui, lapės arba arkliai, kurie gali skaudžiai įspirti), ir kuriuos galima medžioti. Stebėdami mamą kačiukai taip pat išmoksta kūno kalbą ir sužino, ką reiškia įvairūs kvapų signalai.

Ko katės išmoksta iš mūsų

Pirmiausia jos sužino savo vardą. Visi šeimos nariai turėtų į katę kreiptis vardu, taip katė greitai supras, kaip ji yra kviečiama. Mes taip pat parodome katei, kur yra jos kraiko dėžutė ir, kad mums skauda, kai ji dreskia arba kanda. Mes paaiškiname katei, kad yra dalykų, kurie mums patinka ir dalykų, kurie jai draudžiami.

Tinkamas katės mokymas

Jei norime katę pakviesti, šaukiame ją aukštu balsu arba tariame jos vardą. Jei katė elgiasi gerai, mes ją giriame, jei ji padarė kažką ypač gerai, mes jai atsilyginame skanėstu. Sakydami „Ne!“ arba „Stop!“ žemu balsu ir neištardami katės vardo, greitai ją išmokysime, ko ji negali daryti. Jei katė daro kažką, kas jai draudžiama, taip pat galime suploti rankomis, tai ją išgąsdins ir ji supras: „To aš neturėčiau daryti“.

Aš sužinojau, kad:

Katė, kaip ir aš, turi išmokti daugelį dalykų. Ji daug ko išmoksta žaisdama su savo mama ir kitais kačiukais. Taip pat yra dalykų, kurių ją turime išmokyti mes ir ypač paaiškinti jai, ko ji negali daryti. Tai padės mums ir katei kartu laimingai gyventi.

1

Ko katę išmoko jos mama ir ko išmoko žmogus? Pažymėkite tinkamą langelį. Iš pažymėtuose langeliuose esančių raidžių sudėliokite žodį, susijusį su katės kūnu.

Neėsti nuo stalo.

katė

E

žmogus

N

Naudotis kraiko dėžute.

katė

C

žmogus

A

Užauginti kačiukus.

katė

G

žmogus

T

Medžioti peles.

katė

A

žmogus

E

Galąsti nagus į draskyklę.

katė

R

žmogus

I

ATSAKYMAS

--	--	--	--	--

2

Kokių taisyklių jūs, vaikai, turite išmokti, arba jau išmokote? Papasakokite trumpą istoriją (Jei norite, galite čia pasižymėti kai kuriuos pagrindinius žodžius).

Ko reikia katei

Jūsų namai yra mažas pasaulis, kuriame katė turėtų jaustis saugiai ir patogiai. Katei reikia dviejų dubenėlių – ėdalui ir vandeniui, ir kraiko dėžės kitame kambaryje, nes katėms nepatinka, kai jų ėdalas ir tualetas yra vienoje patalpoje. Įsigykite draskyklę, kuria jūsų katė galės laiptoti, žaisti ir galėsti nagus, taip pat pasirinkite, kad katei būtų vietos ant palangės, jei ji norės pasižiūrėti, kas vyksta lauke. Katės mėgsta žaisti su žaislais, pavyzdžiui, kamuoliuku arba žaisline plaukuota pele, taip pat namuose turėkite paslėptų skanėstų. Jei jūsų katės kailis yra ilgas, turėsite jį šukuoti, nors kai kurios trumpaplaukės katės taip pat mėgsta būti švelniai šukuojamos. Katei patinka gulėti ant minkštų pagalvėlių ir jaukiuose krepšeliuose, taip pat nepamirškite įsigyti patogaus kelionių krepšio, kuriame katę gabensite pas veterinarą. Jei katę išleidžiate į lauką, ji kartais gali valgyti žolę, kuri padeda atsikratyti plaukų kamuolių skrandyje, susikaupiančių prausiant kailį. Namuose gyvenančios katės gali būti specialią katėms skirtą žolę arba specialų ėdalą, kuris skirtas padėti atsikratyti plaukų kamuolių.

Priežiūra

Kaip ir žmonės, katės nuolat netenka senų plaukų ir jų vietoje auga nauji. Šukuojant katę, seni negyvi plaukai lieka šukose, o katės plaukai tampa ypač švelnūs ir blizgantys. Ilgaplaukes kates reikia šukuoti kiekvieną dieną, kad jų kailis nesusiveltų, trumpaplaukes kates pakanka šukuoti kartą per savaitę. Dažniausiai katėms patinka būti šukuojamoms ir jos džiaugiasi šiuo papildomu dėmesiu.

Maitinimas

Katę geriausiai maitinti du-tris kartus per dieną. Galų gale katės nepagauna ir nesuėda daugiau nei vienos pelės vienu metu! Kačių ėdale, kurį galite įsigyti prekybos centre arba gyvūnų parduotuvėje, yra visko, ko reikia katei. Niekada nemaitinkite katės savo maisto likučiais, nes mūsų maiste paprastai yra daug druskos arba kitų priedų, kurie netinka katei.

Sveiki dantys

Katės, kaip ir žmonės, turi pieninius dantis, kuriems iškritus išdygsta nuolatiniai dantys. Tai įvyksta iki katei sukanka vieneri metai. Tam, kad išgyventų, katei reikalingi geri dantys, nes gamtoje ji ėda grobį su oda, kaulais ir raumenimis. Deja, katės dažnai turi dantų apnašas, vėliau pavirstančias akmenimis, kuriuos veterinaras turi pašalinti naudodamas bendrą nejautrą. Siekdami to išvengti, galite švelniai nuvalyti katės dantis minkštu audiniu kartą per dieną arba įpratinti jas prie dantų valymo specialia pasta ir šepetėliu. Ne visoms katėms tai patinka, todėl bus paprasčiau katę šerti specialiu ėdalų arba kartais duoti kramtomų dantų valymui skirtų skanėstų. Specialus ėdalas valo katės dantis ir kovoja su kenksminga bakterija, kuri gali pakenkti dantims.

Aš sužinojau, kad:

mano katei reikia daug priežiūros ir dėmesio, kad ji džiaugtųsi ilgu ir laimingu gyvenimu.

Katės pirkimo ir priežiūros kaina

Jei norite įsigyti katę, turite žinoti, kad katė kainuoja ir ja turėsite rūpintis visą gyvenimą. Jei įsigysite neveislinį kačiuką, paprastai jis daug nekainuos. Katę įsigyjant gyvūnų prieglaudoje, dažnai jūsų paprašys sumokėti tiek, kiek galite. Veislinės katės yra kur kas brangesnės.

Iš pradžių jūs turėsite įsigyti kai kurių dalykų, kurie padės katei jaustis kaip namuose: draskyklę, patogų miegojimo krepšį, kelioninį krepšį, indelius édalui, šukas ir galbūt pavadėlį. Taip pat jums reikės reguliariai pirkti édalo, sveikatos priežiūros priemonių, žaislų, skanėstų ir kitų daiktų.

Apsilankymas pas veterinara

Net jei jūsų katė yra sveika, ją vis tiek reikia parodyti veterinarui vos tik ji apsigyvena su jumis. Veterinaras ją apžiūrės ir tada implantuos mažą mikroschemą po jos oda. Mikroschemoje yra unikalus numeris, tai reiškia, kad niekur pasaulyje nėra mikroschemos su tokiu pat numeriu. Veterinaras įrašo šį numerį į katės registravimo knygą, kurią jūs privalote saugoti visą katės gyvenimą. Registracijos knygoje įrašomas katės vardas ir savininko pavardė bei adresas. Veterinaras taip pat registruoja visus katės skiepus. Jūsų katė turės būti skiepijama du kartus pirmaisiais gyvenimo metais, o vėliau – kartą per metus nuo tokių infekcinių ligų kaip kačių gripas arba pasiutligė. Veterinaras taip pat skirs vaistų, kurie apsaugos katę nuo kirminų, blusų ir erkių. Jei jūsų katė dar nėra kastruota, veterinaras šią operaciją atliks iki katei sueis vieneri metai. Vėliau privalote katę parodyti veterinarui kartą per metus dėl papildomų skiepų ir bendro patikrinimo.

Aš sužinojau, kad:

katės priežiūra ir išlaikymas kainuoja. Katė privalo reguliariai lankytis pas veterinara, kuris ją paskiepys ir t. t.

Katės įsigijimo ir auginimo išlaidos:

Katės įsigijimas

Gyvūnų prieglauda arba veisėjas

Pagrindinė įranga

Draskyklė

Indeliai maistui ir vandeniui

Kraiko dėžutė ir kačių kraikas

Kelioninis krepšys arba kačių nešyklė

Šukos/šepetys

Pagalvėlės/antklodė/katės guolis

Žaislai

Reguliarios išlaidos

Maistas

Kačių kraikas

Priemonė nuo blusų (kiekvieną mėnesį)

Priemonė nuo kirminų (kas tris mėnesius)

Veterinaras

Mikroschemos implantas ir registracijos knygelė (vienkartinės išlaidos)

Sterilizacija (vienkartinės išlaidos)

Patikrinimai / skiepai (kartą per metus)

3a

Kačių veislės

1 . a) Siamo	1.b) Turkų Angora	1 .c) Persų
1 . d) Britų trumpaplaukė Shorthair	1.e) Skudurinė lėlė	1 .f) Savana
1 . g) Meino meškėnas	1.h) Birmos	

4a

Kačių kalba

1. Katės „kalba“ naudojamos kūno kalbą ir kvapus. Tai, kaip katė laiko savo uodegą, parodo jos nuotaiką. Katės retai „kalba“ naudojamos garsus.
2. a) 3 b) 1 c) 2

5a

Šunų ir kačių kalba

- 1.a) Kai katė pakelia leteną ir išleidžia nagus, ji man grasina. Tuo metu ji nenori žaisti, todėl geriau ją palikti ramybėje.
- 2.b) Kai šuo vizgina uodegą, jis kuo nors džiaugiasi arba kažko laukia. Dabar tinkamas laikas su juo pažaisti.
- 2.c) Kai katė judina uodegą į šonus, ji nusiteikusi medžioti. Turiu būti atsargus ir katės tuo metu neglostyti, nes ji gali įdrėksti.
- 2.d) Kai šuo urzgia, jis mane įspėja. Tuo metu turėčiau prie jo nesiartinti. Geriausia būtų stovėti ramiai ir tyliai.

6a

Katės biologija: Kūnas ir dantys

- 1.a) iltys; 1.b) plėšymo dantys; 1.c) ūsai;
1 d) nagai; 1 .e) nosis; 1. f) pėdos.
- 2.a) **Ūsai:** Katė turi ūsus ant snukučio ir virš akių. Katės ūsus naudoja kliūtims atpažinti tamsoje ir temperatūrai jausti.
- 2.b) **Kailis:** Beveik visas katės kūnas yra padengtas kailiu, išskyrus nosį ir pėdas. Jos kailis turi du sluoksnius: apatinį, su tankiais ir trumpais plaukais ir viršutinį, su ilgesniais plaukais, kurie rodo katės kailio spalvą.
- 2.c) **Letenos:** Katės letenėlių apatinė dalis, kuria jos liečia žemę, kai vaikšto ir bėgioja, atitinka mūsų pirštus. Jos vaikšto liسدamos žemę vien pirštais. Katė ant priekinių letenų turi penkis nagus, ant užpakalinių – keturis.
- 2.d) **Dantys:** Katės turi 30 dantų, 16 viršutinių ir 14 apatinių. 4 iš šių dantų vadinami iltiniais, kaip ir šunų dantys. Šie dantys (iltys) yra aštriausi ir ilgiausi. Katės taip pat turi krūminius dantis ir specialius dantis mėsai plėšti.

7a

Katės biologija II: Aštrios joslės

1.a) tiesa/netiesa	1.b) tiesa/netiesa	1.c) netiesa/tiesa
1.d) netiesa/tiesa	1.e) tiesa/tiesa	1 .f) tiesa/netiesa

10a

Tinkamas elgesys su kate

- 1.a) **Netinkamas:** ant palangės padėtos knygos ir kamuolys, kurie neleidžia katei užšokti ant palangės ir žiūrėti pro langą.
Tinkamas: aš nuimsiu visus ant palangės esančius daiktus, kad katė galėtų ant jos sėdėti ir žiūrėti, kas vyksta lauke.
- 1 .b) **Netinkamas:** mergaitė nori žaisti su kate, tačiau ji stovi tiesiai prieš ją. Taip ji atrodo daug didesnė už katę ir katė jos bijo.
Tinkamas: norėdamas pažaisiti su kate turėčiau pritūpti arba atsiklaupti, kad būčiau panašaus dydžio kaip ir katė. Taip ji manęs nebijos ir mes galėsime kartu žaisti.
- 1 .c) **Netinkamas:** vaikai klauso garsios muzikos. Katė bijo ir garsas pažeidžia jos jautrias ausis, todėl ji mėgina pasprukti iš kambario.
Tinkamas: aš turėčiau patildyti muzikos garsą arba naudoti ausines, jei kambaryje yra katė. Tai neišgąsdins ir nepakenks katei, ir ji džiaugsis būdama kartu su manimi.
- 1 .d) **Netinkamas:** vonios kambario durys uždarytos, todėl katė negali pasinaudoti savo tualetu. Vaikas sėdi prie kompiuterio ir nemato, kad katė nori patekti į vonios kambarį.
Tinkamas: aš visada palikčiau vonios kambario duris atidarytas, kad katė galėtų pasinaudoti savo tualetu, kada tik prireiks. Durys gali būti uždarytos tik tada, kai vienas iš šeimos narių yra vonios kambaryje.
- 1 .e) **Netinkamas:** vaikai žaidžia kamuoliu ir leidžia jam atsitrenkti į grindis, nors katė nori pailsėti. Tai ją sutrikdys ir išgąsdins.
Tinkamas: aš nežaisčiau triukšmingų žaidimų, jei katė norėtų miegoti savo krepšelyje. Aš galėčiau žaisti savo kambaryje arba lauke.
- 1 .f) **Netinkamas:** mergaitė kelia katę už pakarpos. Katėms tai nepatinka, nes joms skauda.
Tinkamas: aš padėčiau vieną ranką po katės krūtine, tiesiai po priekinėmis kojomis, o kita ranka prilaikyčiau jos pasturgalį. Tai yra tinkamas būdas pakelti katę jos nesužeidžiant.

11a

Katės mokymas:

1 .a) Žmogus (N)	1.b) Žmogus (A)	1.c) Katė (G)
1. d) Katė (A)	1.e) Žmogus (I)	

Atsakymas: NAGAI

Testas

Katės yra švelnūs, mieli gyvūnai, su kuriais smagu žaisti, bet jas reikia taip pat prižiūrėti. Jas reikia maitinti ir pasirūpinti, kad jūsų namuose katės jaustųsi saugiai ir patogiai.

Šis testas padės jums sužinoti, ar jūsų namuose katė jaustųsi saugiai ir patogiai. Atidžiai perskaitykite toliau esančius sakinius ir pažymėkite tinkamą langelį.

Testas: „Ar mano katė laiminga?“		
Mano tėvai myli kates.		
Mano brolis ar sesuo myli kates.		
Katės vidutiniškai gyvena dvylika metų, bet gali gyventi ir dvidešimt metų. Aš galiu ja rūpintis visą jos gyvenimą.		
Aš nesu alergiškas katės plaukams.		
Niekas mano šeimoje nėra alergiškas katės plaukams.		
Katei reikia pirkti édalą ir ją maitinti kiekvieną dieną. Taip pat atsiranda tokių papildomų išlaidų kaip vizitas pas veterinarą, jei katė susižeistų ar susirgtų. Aš galėčiau katės priežiūrai skirti dalį savo kišenpinigių.		
Mano tėvai sutiktų leisti pinigus katės priežiūrai.		
Aš galiu katės priežiūrai skirti bent vieną valandą per dieną.		
Mano tėvai man padės prižiūrėti katę.		
Mano namuose atsirastų tinkama vieta katės tualetui.		
Mūsų namas arba butas yra pakankamai erdvus, kad katė galėtų jame laisvai judėti.		
Kai aš išvyksiu su tėvais atostogauti, mano kate pasirūpins kaimynai, seneliai ar kiti žmonės.		

Įvertinimas

Suskaičiuokite, kiek kartų pažymėjote langelį . Skaičių įrašykite čia: _____.

Ar šį langelį pažymėjote dešimt arba daugiau kartų? Puiku, katė jūsų namuose jaustųsi saugiai ir patogiai.

Jei šį langelį pažymėjote devynis arba mažiau kartų , jūsų šeima turėtų pasitarti ir pagalvoti, ar katė jūsų namuose jaustųsi tikrai gerai.

Jei nesate dėl to tikri, galite apsilankyti artimiausioje gyvūnų prieglaudoje. Daugelis prieglaudų ieško „krikštatėvių“, kurie reguliariai lankytų gyvūnus. Tai yra puikus būdas geriau pažinti kates ir galbūt surasti sau tinkamą.

1

Kačių kalba

Kaip katė gali save išreikšti? Parašyk čia.

2

Kačių veislės

Kokias kačių veisles žinai? Išvardink šešias veisles:

3

Tinkamas elgesys su kate

Ką aš turėčiau daryti, kad katė mano namuose jaustųsi saugiai ir patogiai? Pažymėk teisingus atsakymus:

- a) Kambario, kuriame yra katės tualetas, durys visuomet turi būti atidarytos.
- b) Aš turėčiau kelti savo katę už pakarpos, katėms tai patinka, nes primena, kaip jas kėlė mama katė.
- c) Jei aš noriu žaisti su kate, turėčiau pritūpti, kad būčiau panašaus ūgio kaip ir katė, jei to nepadarysiu, katė gali išsigąsti.
- d) Katei reikia leisti atsisėsti ant palangės, kad ji galėtų žiūrėti pro langą, palangė turi būti tuščia, kad katei pakaktų vietos užšokti ir sėdėti.
- e) Katėms patinka garsi muzika, todėl, kai katė įeina į kambarį, turėčiau pagarsinti muziką.
- f) Kai katė miega, aš ir mano draugai turime būti tylūs, kitaip katė gali atsibusti išsigandusi.

4

Katės mokymas

Ko katė išmoksta iš savo mamos? Ko katė išmoksta iš žmonių? Parašykite po kelis pavyzdžius.

a) Ko katė išmoksta iš savo mamos:

b) Ko katė išmoksta iš žmonių:

1

Kūnas ir dantys

Ką žinai apie katės kūną ir dantis? Atsakyk į šiuos klausimus:

- Kaip vadinasi aštriausios katės dantys? _____
- Kurios katės kūno dalys nėra padengtos plaukais? _____ ir _____
- Kiek nagų katė turi ant kiekvienos letenos? _____
- Kaip vadinasi palukai, kuriais katė jaučia kliūtis tamsoje ir temperatūrą?

2

Katės joslės

Kurie iš šių teiginių apie katės jusles yra teisingi? Pažymėkite langelį:

- Akys ir ausys ypač svarbios katei, kai ji medžioja.
- Katė pagal kvapą gali atskirti, ar kita katė yra patelė, ar patinas.
- Jei katė nori kažką gerai girdėti, ji turi pasukti galvą.
- Medžiodama katė labiausiai naudojami nosimi.
- Tam, kad katė gerai matytų tamsoje, jos akių vyzdžiai išsiplečia.
- Katės klausia yra kur kas jautresnė nei žmogaus.

3

Šunų ir kačių kalba

Ar žinai, kuo skiriasi kačių ir šunų kūno kalba? Paaiškinkite, naudodami uodegos pavyzdį.

Kai katė judina uodegą į šonus, tai reiškia:

Kai šuo vizgina uodegą, tai reiškia:

4

Papildomi klausimai

Ką žinote apie katės kilmę ir apie pirmąsias kačiukų gyvenimo savaites? Užpildykite toliau esančias eilutes.

Kilmė: Visos naminės katės, kurios dabar gyvena su žmonėmis, kilę iš a) _____ Šiandien šios laukinės katės gyvena b) _____ ir c) _____, daugiausia dykumose ir savanose, arba uolotose vietovėse netoli kaimų. Katės į mūsų šalį atvyko prieš daugelį metų iš d) _____. Jų darbas buvo medžioti peles ir žiurkes, todėl jos keliaudavo didžiuliuose pirklių laivuose.

Pirmosios katės gyvenimo savaitės: Katės yra e) _____. Kai kačiukai gimsta, mama katė juos maitina savo pienu. Kačiukų f) _____ leidžia jiems surasti mamos spenelius, jokie kiti jutimai kol kas nėra išvystyti. Kai kačiukai yra g) _____ dienų amžiaus, jie pradeda girdėti, purkšti ir miaukti, taip pat atmerkia savo akis. Sulaukę h) _____ savaičių jie pradeda žaisti ir mokytis iš mamos, brolių ir seserų. Kai kačiukai sulaukia i) _____ savaičių, jie gali pradėti gyventi žmonių šeimoje.

„Ką aš žinau apie kates?“ (Preliminarus)

1 Kačių kalba

Katės „kalba“ viena su kita naudojamos kūno kalbą ir kvapus. Jų nuotaiką lengva atspėti pagal uodegos ir ausų padėtį. Jos retai naudoja garsus.

2 Kačių veislės

Britų trumpaplaukė, Kartezianinė (pranc. Chartreux), Devono Reksas, vokiečių Reksas, Birnos katė, Meino meškėnas, Persų, Skudurinė lėlė, Selkirko Reksas, Siamo, Singapura, Turų Angora...

3 Tinkamas elgesys su kate

a) X b) - c) X d) X e) - f) X

4 Katės mokymas

a) Ko kačiukas išmoksta iš savo mamos: prausti kailiuką, galąsti nagus, pagauti pelę, naudoti ir suprasti kačių kūno kalbą, atpažinti kvapus...

b) Ko kačiukas išmoksta iš žmonių: savo vardą, kaip naudotis tualetu, ko negalima daryti...

„Ką žinai apie kates?“ (Sudėtingas)

1 Kūnas ir dantys

a) Iltys b) Nosis ir letenos
c) Penki d) Ūsai

2 Katės juslės

a) X b) X c)- d)- e) X f) X

3 Šunų ir kačių kalba

Kai katė judina savo uodegą į šonus, tai reiškia: „Aš esu nusiteikusi medžioti. Geriau nesiartink, nes įdrėksiu.“

Kai šuo vizgina uodegą, tai reiškia: „Aš esu laimingas, pažaiskime (arba žaiskime dar)!“

4 Papildomi klausimai

a) Afrikos laukinė katė b) Afrika c) Vakarų Azija d) Egiptas e) žinduolių
f) prisilietimo juslė g) dešimt h) keturi i) dvylika

Pastaba:

Testas „Ką aš žinau apie kates?“ susideda iš dviejų dalių, preliminaros ir sudėtingos. Testai turėtų būti naudojami progresyviai, t. y., kai mokiniai sėkmingai atlieka preliminarų testą, jie gali imtis sudėtingo testo. Priklausomai nuo mokinių amžiaus ir mokymosi lygio, preliminarus testas gali būti atliekamas savarankiškai.

Atlikus testą, mokiniams galima išduoti pažymėjimą.

Mes rekomenduojame testą laikyti sėkmingu, jei mokinys atsakys bent į 50 proc. klausimų.

Pažymėjimas

išlaikė testą

„Kaž aš žinau
apie kates?“

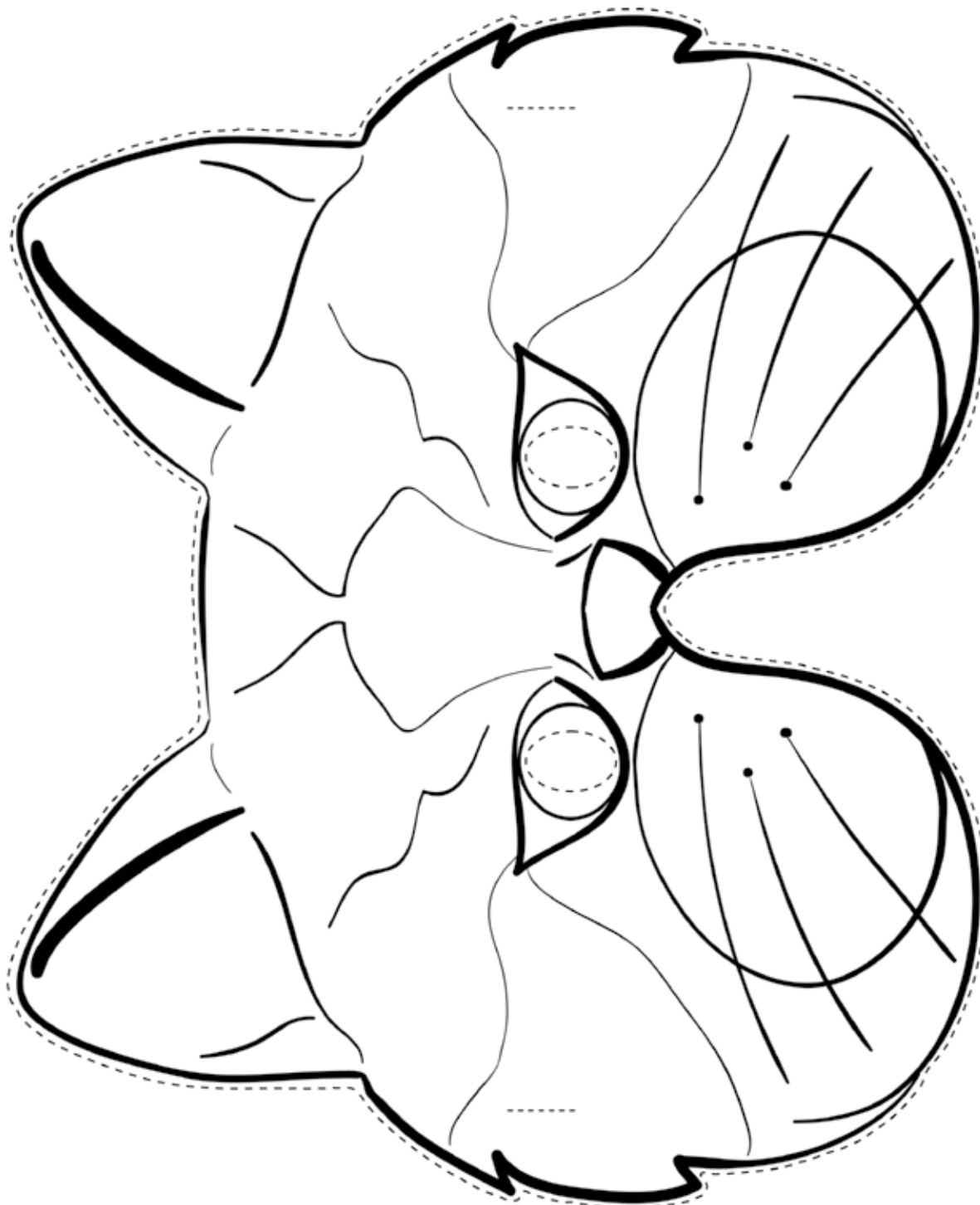
Vieta ir data

Mokytojo parašas

1. Kaip pasigaminti katės kaukę:

1. Iškirpk kaukę kirpdamas per punktyrinę liniją.
2. Iškirpk skylės akims.
3. Įkirpk mažą plyšelį gumelai įverti, punktyrinėmis linijomis pažymėtose vietose.
4. Atkirpk reikiamą gumelės ilgį ir įkišk jos galiukus per iškirptus plyšelius iš priekinės kaukės pusės.
5. Surišk gumelių galiukus arba sutvirtink lipnia juostele.
6. Kaukė paruošta dėvėti!

Trumpas terminų, naudotų knygelėje „Nuostabiosios katės“, paaiškinimas.

Didelės katės

Liūtai ir tigras priklauso didelių kačių šeimai. Šių kačių išskirtinis bruožas yra tas, kad jos gali riaumoti. Esant ryškiai šviesai, didelių kačių akių vyzdžiai susitraukia į mažą taškelį, o mažų kačių vyzdžiai susitraukia į siaurą vertikalų plyšelį.

Veislė

Per kelis tūkstančius metų atsirado daugiau nei 40 skirtingų kačių veislių. Jos turi skirtingo ilgio kailį, akių ir kailio spalvas, taip pat skiriasi jų dydis ir charakteris.

Veisėjas

Kai patelė susiporuoja su patinu, ji atsiveda kačiukų. Žmonės, kurie pasirūpina, kad poruotųsi tik tos pačios veislės katės, vadinami veisėjais. Gimus kačiukams veisėjai juos prižiūri ir pasirūpina, kad prieš jiems patenkant pas naujus šeiminius jie gautų pirmuosius skiepus ir vaistus nuo kirminų. Jauni kačiukai gali būti atskirti nuo mamos, kai jiems sukanka apie dvylika savaičių, nes tokio amžiaus jie turėtų nustoti maitintis katės pienu.

Mėsėdis

Mėsą ėdantys gyvūnai vadinami mėšėdžiais. Kadangi katės medžioja, nužudo ir suėda savo auką, jos priklauso mėšėdžių kategorijai.

Kačių žolė

Kačių žolės galite įsigyti gyvūnų parduotuvėje, katės ją ėda, kad galėtų išsivemti. Jos taip daro, kad pašalintų prausimosi metu prarytus plaukus. Aprūpinkite katę žole, kad ji neėstų namuose esančių augalų, kurie gali būti pavojingi.

Katės tualetas

Katės kraikas pilamas į dėžutę, kurioje katė gali užkasti savo išmatas. Katės kraikas gali būti padarytas iš įvairių medžiagų, kurios sugeria drėgmę ir panaikina nemalonų kvapą.

Nagai

Katė turi po penkis nagus ant priekinių letenėlių ir po keturis ant užpakalinių. Katė naudoja savo aštrius, lenktus nagus grobio sugavimui ir laikymui. Nagai taip pat padeda katei laiptoti medžiais. Tačiau kai katė ilsisi, nagai yra paslėpti odos maišeliuose.

Ėdalas

Visos katės yra mėšėdės. Jų ėdalas skiriasi nuo žmonių maisto, nes jos neišgyventų maitindamosi tokiu pat maistu kaip žmonės. Niekada katės nemaitinkite savo maisto likučiais, nes jie gali rimtai pakenkti katės sveikatai. Geriausiai katę maitinti specialiu kačių ėdalu, kuriame yra visko, ko reikia katei, kad ji būtų sveika. Pasirūpinkite, kad katė visuomet turėtų indelį švaraus ir šviežio vandens.

Kailio priežiūra

Katės dažnai prausia savo kailį laižydamos jį liežuviu ir taip atsikrato senų plaukų. Ilgaplaukes kates reikia šukuoti reguliariai, kad jų plaukai nesusiveltų. Trumpaplaukės katės taip pat mėgsta būti švelniai šukuojamos!

Trumpas terminų, naudotų knygelėje „Nuostabiosios katės“, paaiškinimas.

Kačių poravimosi metas

Kačių poravimosi metas yra laikas, kai katė pasirengusi poruotis su katinu, kad atsivestų kačiukų. Laukinėms katėms poravimosi metas yra pavasarį, kai dienos tampa ilgesnės. Jei katė susiporuos su katinu šiuo metu, kačiukai gims po maždaug 60 dienų. Katės taip pat gali poruotis ankstyvą rudenį, todėl daugiausiai kačiukų gimsta pavasarį arba rudenį. Tačiau namuose gyvenančios katės gali poruotis bet kuriuo metų laiku, todėl, jei norite, kad jūsų katė neatsivestų kačiukų, ją iškastruokite.

Katės mokymas

Laukinė katė arba naminė katė, kuri išeina į lauką, tualetu reikalus atlieka gamtoje. Naminė katė, kuri daugiausiai laiko praleidžia namuose kartu su žmonėmis, privalo išmokyti naudotis savo kraiko dėžute. Katę galima išmokyti parodant jai kraiko dėžutę ir pagiriant, kai ji dėžute pasinaudoja. Jei dėžutė bus švari ir neturės blogo kvapo, katė ja naudosis be problemų. Daugelis kačių nori būti paliktos ramybėje, kai naudojasi savo dėžute. Išvalykite dėžutę kiekvieną dieną ir išplaukite kartą per savaitę.

Higiena

Žodis „higiena“ naudojamas visoms su sveikatos priežiūra susijusioms priemonėms apibūdinti. Tai reiškia vadovavimąsi keliomis taisyklėmis siekiant išvengti susirgimų, jei namuose turite katę. Pavyzdžiui, paglostę katę visuomet privalote plauti rankas. Taip pat nevalgykite nieko iš katės indelio ir neleiskite katei būti iš jūsų lėkštės. Pasirūpinkite, kad katę apžiūrėtų veterinaras, kuris ją paskiepytų ir duotų vaistų nuo blusų ir kirminų. Vaistus nuo blusų, erkių ir kirminų taip pat galima įsigyti gyvūnų parduotuvėse.

Naminė katė

Ne visos katės yra laukinės. Daugelis kačių niekada nepalieka savo šeiminių namų. Jei katės įpranta būti namuose nuo pat gimimo, nereikia nerimauti dėl jų gyvenimo uždaroje patalpoje, jei tik jos turi kuo užsiimti ir išlieka fiziškai aktyvios.

Kraiko dėžutė

Katės yra labai švarūs gyvūnai, kurios savo tualetu reikalus atlieka kraiko dėžutėje. Kraiko dėžutė yra uždengta arba atvira dėžė pripildyta kačių kraiko, kuriame katės užkasa savo išmatas. Kraiko dėžutės turi būti valomos kiekvieną dieną, o kraikas keičiamas kartą per savaitę.

Žinduoliai

Katės yra žinduoliai, t. y., jos atsiveda kačiukus ir juos maitina savo pienu. Katės paprastai atsiveda nuo keturių iki šešių kačiukų, kuriuos žindo apie šešias savaites. Katė turi aštuonis spenelius, todėl ji gali vienu metu maitinti ir išauginti iki aštuonių kačiukų. Katės krekenose gausu svarbių antikūnų, kurie apsaugo kačiukus nuo ligų.

Kastravimas

Jei nenorite, kad jūsų katė susilauktų palikuonių, kreipkitės į veterinarą, kuris ją arba jį iškastruos. Tai reiškia, kad pašalinamos katės lytinės liaukos: jei tai katė, pašalinamos kiaušidės, jei katinas – sėklidės. Tai neleidžia katėms daugintis. Kastravimas ypač svarbus lauke gyvenančioms katėms, nes neįmanoma jas nuolat saugoti nuo poravimosi.

Laukinė katė

Katės, kurios gyvena namuose, tačiau taip pat išleidžiamos į lauką, vadinamos „laukinėmis katėmis“.

Trumpas terminų, naudotų knygelėje „Nuostabiosios katės“, paaiškinimas.

Letena

Katės letenėlių apatinė dalis, kuria jos liečia žemę, kai vaikšto ir bėgioja, atitinka mūsų pirštus. Jos vaikšto liesdamos žemę vien pirštais. Katė ant priekinių letenų turi penkis nagus, ant užpakalinių - keturis.

Patelė

Moteriškos giminės katė vadinama patele.

Draskyklė

Draskyklė yra stulpo pavidalo baldas, paprastai aprauktas medžiaga, skirtas specialiai katėms. Katė galąsis nagus ne į baldus, o į draskyklę. Draskyklė reikalinga net ir laukinėms katėms, kad jos būtų sveikos ir laimingos. Draskyklės būna įvairių spalvų, dydžių ir formų.

Mažos katės

Mažos katės, pavyzdžiui, lūšis, gali murkti įkvėpdamos arba iškvėpdamos orą. Mažų kačių akių vyzdžiai susitraukia į mažą plyšelį ryškioje saulės šviesoje. Naminė katė priklauso mažų kačių šeimai.

Patinas

Vyriškos giminės katinas vadinamas patinu.

Mokymas

Priešingai nei šunys, katės negali būti dresuojamos. Tačiau jos, net ir būdamos labai jaunos, gali suprasti žodį „Ne“, jei jis naudojamas iš pat pradžių. Taip jos žino, ko negalima daryti, pavyzdžiui, šokti ant stalo. Katės greitai išmoksta savo vardą ir ateina juo pašauktos.

Ūsai

Katės ant snukučio turi specialius plaukus, vadinamus ūsais. Jos turi panašius „ūsus“ ir virš akių. Katės naktį naudoja šiuos ūsus kliūtims atpažinti, taip pat jais gali jausti temperatūrą.

Vieta jūsų užrašams

Leidėja:**FEDIAF**

Avenue Louise, 89/2
B-1050 Briuselis
Tel. +32 2 536 05 20
fediaf@fediaf.org
www.fediaf.org

Redaktorius:

Thomas Meyer

Iliustracijos:

Heike Kreye, heikekreye@web.de

Paveikslėliai:**Viršelis:**

Persų katė: © Silvia Albert – Fotolia.com. Kačiukas: © Carola Schubbel – Fotolia.com
Trijų kačių grupė: © Simona van den Berg – Fotolia.com. Norvegijos miškinė katė: © Alexey Kardakov – Fotolia.com
Mergaitė su kate: © Fotosearch.de

1 lapas:

Naminė katė: © Falkenaugė – Fotolia.com. Lūšis: © Jörg Franzen – Fotolia.com
Tigras: © Martina Berg – Fotolia.com. Liūtas: © Nico Smit – Istockphoto.com

2 lapas:

Afrikos laukinė katė: © Daryl & Sharna Balfour – Okapia.de

3 lapas:

Naminė katė, Devono Reksas, Persų katė, Skudurinė lėlė: © Thomas Brodmann – Animals-digital.de
Britų trumpaplaukė, Meino meškėnas: © Kirill Vorobyev – Fotolia.com
Siamio katė: © Vasilij Koval – Fotolia.com
Birmos katė: © Christiane & Frank Lehmkeper – Heilige-birma-de-saint-blanc.de
Turkų Angora: © Callaloo Candy – Fotolia.com

5 lapas:

Katė: © Buffy1982 – Fotolia.com. Šuo: © vgm6 – Fotolia.com

6 lapas:

Katė: © Andreas Hilger – Fotolia.com

7 lapas:

Katė: © Thomas Oswald – Fotolia.com. Vaikai: © Marzanna Syncerz – Fotolia.com

8 lapas:

Katė krepšelyje: © IVH · Girl with cat: © IVH. Katė ant sijos: © Callaloo Candy – Fotolia.com

9 lapas:

Berniukas su kate: © IVH

11 lapas:

Katė su kačiukais: © Karaline – Fotolia.com. Moteris su kate: © Farah-Diba – Fotolia.com

12 lapas:

Katė: © nightfly84 – Fotolia.com

13 lapas:

Pas veterinarą: © Monkey Business – Fotolia.com

© 2010 FEDIAF

Ši mokomoji medžiaga ir jos dalys yra apsaugota autorinėmis teisėmis. Ją galima naudoti per pamokas arba darbo grupėse mokykloje. Medžiagos naudojimas kitiems tikslams, ypač komerciniams, yra draudžiamas.

FEDIAF *Mokomoji medžiaga*

Europos gyvūnų augintinių
ėdalo pramonės federacija

Avenue Louise, 89/2
B-1050 Briuselis
Tel. +32 2 536 05 20
fediaf@fediaf.org
www.fediaf.org

Asociacija „Baltic Petfood
Industry Association“ (BIPA)

P.D. 386, 08002 Vilnius-4
M: +37067450481
bipa@balticpetfood.org
www.balticpetfood.org

Šią nemokamą medžiagą anglų kalba galima atsisiųsti iš FEDIAF svetainės www.fediaf.org,
o lietuvių kalba - iš BIPA svetainės www.balticpetfood.org.